

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt Primvm. De figuris, & vaticiniis Christi nascentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

no; non plora, quod jeiunas; sed plora, quod non semper je-
junas.) Qui non compatitur IESV, ignorat IESVM; qui
repellit jejunium, ignorat crucem, quæ ut non est mala, ita nec
tu eam quasi malam suspiceris, ne sit factus servus, qui mini-
ster est Dei.

Ambr. 10. 3. Hæc oris & calami aurei præcepta Ambrosii ver-
10m. 25. de bis consigno: Murus est Christiano jejunium, inexpugna-
quadrag. bilis diabolo, intranfgressibilis inimico. Quis enim unquam Chri-
mibi pag. 307. stianorum jejunavit, & captus est? Quis sobrius mansit, & vi-
sus est? Temulentum aggreditur diabolus, luxuriosum aggre-
ditur inimicus. Vbi autem jejunium videtur, fugit, metuit,

terretur, pertimescit; debilitatur mediâ, infirmitate proster-
nitur. Prostermitur, inquam, infirmitate, quia Christiano-
rum infirmitas fortitudo est. Castra ergo nobis sunt nostra je-
iunia, quæ nos à diabólica oppugnatione defendunt. Gula tel-
lum diaboli; tu sume scutum fidei, lorica m A B S T I
NENTIA.

Ego hic tundo pectus meum, & manus meas ad
cælum extollo, atque cum beato Hieronymo. coram
orbe universo liberrimè pronuntio. Dicat quisque quod
volet, ego loquor conscientiam meam: Scio mihi Abstinentiam
& nocuisse intermissam, & profuisse repetitam.

Cum infir-
mor, tunc po-
terens sum.
2. Cor. 10.
v. 10.
Idem 10. 5.
1. 4. Comen.
in Evan. 8.
Luca mihi
pag. 49.
Hiero. 10. 6.
in 1. ep. ad
Tuum v. 7.
pag. 200.

Finis Librorum de Ieiunio.

DELICIAE
GENTIS HUMANAE
CHRISTVS
JESVS
NASCENS, MORIENS,
RESURGENS,
ORBIS AMORI PROPOSITVS:
PARS PRIMA.
CHRISTVS NASCENS.

Isaia IX. vers. VI. & VII.

Parvulus natus est nobis. Factus est principatus super numerum ejus. Pacis ejus non erit finis.

CAPVT I.

De figuris & vaticiniis Christi Nascantis.

QVAE de Christo NASCENTE
tradituri sumus, ea duodecim
omnino capitibus exsequemur; di-
cturi ordine de Christi Nati vaticini-
is & oraculis, de tempore, loco,
de parentibus, de obsequiis Christo
Nato delatis, de ipso infante divi-
no Domino IESV, de Angelorum & totius cæli
symphoniâ & applausu, denique de Christo Nato, à
Magis adorato.

S. I. Hebræorum vatum oracula.

Natus Moyses, cogente Pharaonis imperio à ma-
tre suâ in fiscellam scirpeam pice litam compo-
situs fuit, & expositus in publicum flumen. Puella re-
gia Pharaonis filia, cum ad aquas illas descenderet

B lymphis recentibus corpus tinctura, vidit sportulam, & iussit adferri. Mox ominata quod res erat, De infantibus, inquit, Hebræorum est hic. Exemptum inde elegantem infantulum, sibi eum in filium educari præcepit. Synagoga, noverca pessima, Christum Nascentem exposuit: nam eum ad pecudum habitationem amandavit, Ecclesia recepit.

Isaïas anno à mundi cunabulis ter millesimo quadringentesimo quadragésimo vaticinatus est de Christo nascituro, sexcentis minimùm annis ante natum. Inter illustriora eius vaticinia & hæc sunt: Ecce Virgo concipiet, & pariet filiũ, & vocabitur nomen ejus Emmanuel; & butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum. Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis, factus est principatus super humerum ejus. Et vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri

saeculi, Princeps pacis. Multiplicabitur ejus imperium, & pacis non erit finis. Super solium David, & super regnũ ejus sedebit, ut confirmet illud. Hæc verba eleganter admodum Eusebius Emisenus explicans: Natus est nobis, inquit, qui sibi erat;

Z 4

Figura
Christi:
Moses in
flumine
expositus.

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including 'LIBRARIUS' and other illegible text.

erat natus, qui sentiret occasum; datus, qui nesciret exordium. Natus, qui & matre esset junior; datus, quo nec Pater esset antiquior. Natus qui moreretur; datus, ex quo nasceretur. Atque sic qui erat, datus est; qui non erat, natus est. illic dominatur, hic humiliatur; sibi regnat, & mihi militat.

Idem c. 52. v. 10.
Sed Isaias, quem dixi, de eodem Domini IESU natali vaticinatus, Paravit Dominus, inquit, brachium sanctum suum, & videbunt omnes fines terræ salutare Dei nostri. Adjungit Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa, quia ego ipse qui loquebar, ecce adsum. Adsum facile adeundus ab omnibus, adsum linteolis involutus, adsum inter pecudes in gramineo toro rependiendus. Ecce aurea nunc tempora. Lupus & agnus pascuntur simul, & leo & bos comedent paleas.

Aggæi c. 2. v. 7. & 8.
Isaiæ accedunt Aggæus & Baruch Prophetæ. Aggæus, Adhuc, inquit, unum modicum est, & ego commovebo cælum & terram, & mare & aridæ, & movebo omnes gentes. Et venit desideratus cunctis gentibus. † Baruch autem divinum hunc infantem velut digito monstrans, tunc est, ait, Deus noster, & non asstimabitur alius adversus eum. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus est. † Baruch. * Bernardus hoc ætatis dictum (visus est in terris) suaviter expendens: Ut invisibilis, inquit, videretur à nobis; ut immortalis moreretur pro nobis, Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Habitavit hoc Verbum in nobis adumbratum carne, quam pro nobis assumpsit ex nobis: Verbum in carne, Sol in nube, mel in cerâ, lumen in testâ, cereus in lucernâ, sustinuit in assumptâ carne incommoda nostra, & hoc totum non propter se, sed propter nos; ut redderet nos incolumes de infirmis, coheredes de extraneis, liberos de servis.

§. II. Nascens Christi adumbrationes.

Quadragesima diebus Moyses intransit & incensus suavisimè cum Deo egit in fastigio montis Sinai. E monte ab hoc colloquio digressus, radiantem vultum retulit. Ne autem hic vultus splendor Israelis plebem à suo colloquio arceret, faciem velo contextit.

En in stabulo faciem Dei velatam tarnis velo, quod eo factum, ut in terrâ cum hominibus amantissimè posset colloqui & agere. Hic ille est verè, Iob teste, Qui præcipit soli, & non oritur, & stellas claudit quasi sub signaculo. Qui in manibus abscondit lucem, & præcipit ei ut rursus adveniat.

Ad nasciturum Christum ingens ab ore condito desiderium agebat homines sanctos, dum desideratus & promissus adveniret ipse. Clamor omnium piorum omnibus retrò sæculis fuit: Rorate celi desuper, & nubes pluant justum, aperiatur terra, & germinet Salvatorem, & justitia oriatur simul. Dulcissimi roris istius stilla ad Abrahamum etiam pervenit. Quod Christus asserens, Abraham, inquit, pater vester exultavit, ut videret diem meum, & vidit, & gavisus est. Rorare tunc coeperat cælum per promissiones, sed nondum pluere, quia promissiones nondum impletæ. Vnde ob nimiam, ut videbatur, tanti boni dilationem perpetuus pæne clamor in cælum ferebatur: Obsecro, Domine, mitte quem missurus es.

Illud de Salomone dictum, Christo congruit: Omnes reges terrarum desiderabam videre faciem Salomonis, ut audirent sapientiam, quam dederat Deus in corde ejus.

Verè desiderium & expectatio gentium Christus. Nam est: gentes idololatræ illum nec noscent nec desiderarent, ipse tamen in se summè fuerat, estque desiderabilis. Hinc omnes ipsius adventu quàm maximè egebant, uti terra hians & arida, eget rore ac pluvîâ.

Salomonis parens rex David, cum Philisthæos bello peteret, & in castris ob exercitationem bellicam vehementer admodum sitiret, exclamavit: O si quis mihi subministraret frigidam de fonte, qui est ad portas Bethlehem! Regiam vocem tres strenui milites

exceperunt, qui periculis contemptis attulerunt aquam. Sed David libans eam Domino, effudit, domuitque sitim illustri suimet victoriâ, prius seipsum quàm Philisthæos triumphans. Fons cælestibus aquis scaturiens, secunda Virgo, Dei Mater est; Aqua viva ex fonte hoc Christus Dominus. Sed Judæi hanc aquam effuderunt, quod Christus ipse queritur. Sicut aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea. Hanc aquam subministrabunt tres robustissimi, seu triplex patendi ardor, pro Christo, pro aliorum bono, pro cælesti præmio.

§. III. Alie Nascens Christi figura.

Avda hominum genus moliebatur olim turrim nubibus certantem educere, atque ut ea structura tantò feliciùs surgeret, sese invicem hortati, Venite, inquebant, faciamus nobis civitatem, & turrim, cuius culmen pertingat ad cælum, & celebremus nomen nostrum, antequam dividamur in universas terras. Tunc Deus velut communicato cum Angelis consilio, Venite, inquit, descendamus & confundamus ibi linguam eorum. Hanc turrim ædificare, est contra Deum se erigere, ac superbire. Istius turris Lucifer primum locavit lapidem, & turris altitudinem definivit, cum diceret: Similis ero Altissimo. Infelix architectus hoc ædificium nec ipse finit, nec ullus finit post ipsum. Dei Filius, ut aëreas has fabricas impediret & sterneret, è cælo in terram descendit, linguas hominum confusus. Vitatum itaque loquendi morem immutavit. Iam divitiæ paupertatis, voluntaria paupertas & penuria, divitiarum habent nomen; Mors homini, somnus mortis, afflictio consolationis, carcer libertatis, humanitas summæ dignitatis, mundi sapientia grandis stultitiæ, ignominia pro Christo tolerata verè gloriæ nomèn acquisivit. Felicitissimè confusa sunt hæc idiomata, proxima est superbæ turris ruina.

Fatali nocte illâ, quâ terrificus Angelus Ægyptum funeribus implendam sibi sumperat, omne primogenitum tam inter homines quàm pecudes jugulavit, immensâ utrinque strage. Verbum æternum, quod mans in terrâ, cælum attingebat, cum Ægyptum non ad ingrederetur nascendo, omne Ægyptium mundum primogenitum peremit. In primogenitis à mundo censetur Plutus, Voluptas, Honos: diaboli primores liberi, Peccatum & Mors. Felix Israëlæ populus, felices Christi amatores, quorum bono tot Ægypti vitæ sternerentur. Iam Peccatum & Mortem vincere, jam Voluptatem, Plutum, Honorem triumphare, non est difficile volenti.

Rex Nabuchodonosor in quiete vidit grandem statuam è metallis variis constatam. Hanc lapillus è monte sine manibus præcisus, secundum fidiles terreoque pedes tetigit, & totam contrivit. Dominus IESUS è Virgine natus, primum fecit impetum in superbam mundi statuam, & quod antea pretiosum erat, opes, potentiam, honorem, gloriam, voluptates, solo æquavit. Ab eo tempore sunt qui opes spernant, honores & voluptates avertentur, malintque cum Christo paupere ac contempto, contempti esse ac pauperes, quàm inter sidera collocari. Turris Babel fabrica jacet turbata, Dei Filius descendit in terram, hominum linguæ sunt confusæ, Virginitas ad id temporis ignota, honoratur, paupertas semper exalta, in pretio est.

§. IV. Imago Christi Nascens, Ionas Prophetæ.

Precepit Deus Ionæ, Ninivem contenderet, & penitentiam in eâ proclamaret. At Ionas, ut domini iussa declinaret, mari se commisit, ut in Tharlis traplmitteret. Dum navigat, ingens oritur tempestas, & excandescens mare fervet atque exstuat. Hic Ionas

Moyfes à colloquio Dei digrediens faciem suam velo contextit, Exod. c. 34. v. 33.
Sic Deus in stabulo velavit faciem carnis velo. Iob c. 6. v. 7. & c. 36. v. 32.
Isa. c. 45. v. 8.
Iom. c. 2. v. 56.
Exod. c. 4. v. 13.
Salomon. 2. Paral. c. 9. v. 23.
Gen. c. 46. v. 10.
Egere, est tacidè desiderare id quod egestatem levat. 2. Re. c. 23. v. 15.

Exod. c. 11. v. 2. & 12. v. 29.
Et omne Ægyptium mundum pro cænsetur Plutus, Voluptas, Honos: diaboli primores liberi, Peccatum & Mors. Felix Israëlæ populus, felices Christi amatores, quorum bono tot Ægypti vitæ sternerentur. Iam Peccatum & Mortem vincere, jam Voluptatem, Plutum, Honorem triumphare, non est difficile volenti.
Dan. c. 2. v. 31. & 32.
Christus superbia mundi statuam, & quod antea pretiosum erat, opes, potentiam, honorem, gloriam, voluptates, solo æquavit. Ab eo tempore sunt qui opes spernant, honores & voluptates avertentur, malintque cum Christo paupere ac contempto, contempti esse ac pauperes, quàm inter sidera collocari. Turris Babel fabrica jacet turbata, Dei Filius descendit in terram, hominum linguæ sunt confusæ, Virginitas ad id temporis ignota, honoratur, paupertas semper exalta, in pretio est.
Iom. c. 1. v. 10.
Iom. c. 2. v. 1.
Iom. c. 2. v. 1.
Iom. c. 2. v. 1.

uero, Tollite me, inquit, & mittite in mare, & cessabit mare a vobis. Sciam in hoc coortam tempestatem sedavit Christus verus Ionas, qui sese in celo in hos laborum & dolorum fluctus sponte praecipitem abiecit. Aut quemadmodum loquitur beatus Maximus, Christum in has mundi procellas uteris maternus effudit.

Præcipitatus in oceanum Ionas, ab immani ceto haustus est, in tridui vivum, sed minime digerendum pabulum. Postquam è vtre ceti denuò in auras emerit, Niniven contendit, & poenitentiam promulgavit. Christus vix utero Virginis egressus, clamavit & poenitentiam indixit orbi. Iam clamat exemplo, ait Bernardus, quod postea prædicaturus est verbo. Clamat stibulum poenitentiam; clamat præsepe, clamant lacryme, clamant panni. Reverà quidquid in Christo infante divinissimo cernimus, aut audimus, silens clamor est, & potens ad poenitentiam exhortatio. Vti autem egressus est Ionas è civitate illà grandi, ita Christus è celo Ionas ad Orientem civitatis sedet; Christus sui natalis locum Bethleem oppidum ad Orientem situm elegit. Ionas extemporalem opacantem silvulam & umbraculum sibi textit ex haderà, & subter illud in umbrà consedit; Christus sibi merè è carne humanà fecit umbraculum, & sub eo in hac vitæ nocte & mortis umbrà latuit. Sed sicuti Deus præparavit Ionæ hederam, & hederæ vermem, qui lætissimam illam textilem umbram omnem depasceret; Ita celestis Pater, Filio in natali nocte misit cantantes Angelos, gratulantes pastores, adorantes reges; stellam denique nati regis nuncià fulgere iussit in celo; sed misit etiam vermiculosum Herodem; qui antecedens omne gaudium immani cæde dissipavit. Hæ rerum humanarum vices sunt, læta omnia tristibus permixta, amaris dulcia, mel & fel ubique conunctissima. Quod circa Christi ortum luculenter est videre. Observavit Ioseph sponsam gravidam; en mæror & timor. Sed mox adfuit Angelus, qui timorem adimeret. Vidit Ioseph puerum caelestem natum; en abundantis gaudium. Sed mox tota civitas turbatur. Rex furit & ad necem quærit puerum. Sed & hunc mærorem alia sopivit lætitia. Apparet stella: adorant magi: sed nec istud diuturnum fuit gaudium, mox iterum formido, iterumque periculum. Herodes mortem machinatur puero; fugiendum est, & in remotas oras transendum. Sed & hæc suum vidit finem tristitia: solatur Angelus, & ab exilio revocat: nec tamen procul est metus, impetrante Archelao Herodis filio. Hæc risus & lacrymarum mixtura, locis omnibus invenitur. In celo vinum meracum ponitur; gaudium non mixtum, imperturbatum, purissimum.

§. V. Alia Christi Nascantis imagines & umbra.

Saltes regius futurorum præcius, canebat olim. Inclinauit calos, & descendit, & caligo sub pedibus eius. Nunc autem non calos Deus, sed Regem caelorum inclinauit Virgo, & reclinauit eum in præsepio. Hunc ipsum Dei descensum Davidi visum, videns & Sapientia, Cim enim, inquit, quietum silentium contineret omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus exiliens de celo, à regalibus sedibus, durus debellator in mediâ exterminii terræ, in profuit: usque ad caelum attingebat stans in terrâ. De hoc Numinis descensu divus Fulgentius, Solus descendit Dominus, inquit, ut multos elevarer; humiliavit se Rex noster, ut suos milites exaltaret. Equus est iste Rex & pauper, & dives, humilis & sublimis; qui portatur ut parvulus, adoratur ut Deus; parvulus in præsepio, immensus in celo; vilis in pannis, pretiosus in stellis.

Cum Ionas vates (de quo supra demonstratum est) Niniven rotam dicendo excitasset ad poenitentiam, Rex ipse Ninives, promulgatâ mortis sententiâ, è Tollo descendit, purpuram & diadema posuit, sine sce-

ptro manus celo attendit, regem omnem exiit; einc-remi, facimus lacrymas, rejunia sibi totique Ninive iodixit. Christus Dei filius additâ mortis tententiâ in nos prolata, idem; quod rex Ninivitanus fecit. Hoc Bernardus eleganter ac piè profecutus: Ladebam ego, inquit, fors in plateâ, & in secreto regalis cubiculi super me ferebatur iudicium mortis. Audivit hoc Vnigenitus eius, exiit posito diademate; sacco vestitus, aspersus cinere caput, nudus pedes, flens & ejulans, quid morte damnatus esset servulus eius in tuor illum subitò procedentem, super eo noxiam causam percunctor; & audio. Quid facturus sum? Adhuc ludam, & deludam lacryma eius? Plane si insanus sum & mentis inops, non sequar eum, nec simul cum lugente lugobo. Ecce unde pudor? Dolor & timor unde? Vtique quia ex consideratione remedi, periculi mei astimo quantitatem. Nesciebam, sanus mihi videbar, & ecce mittitur Virginis filius, Filius Dei altissimi, & jubetis occidi: ut vulneribus meis pretioso sanguis sui balsamo medeatur. Agnosce ô homo quam gravia sunt vulnera; pro quibus necesse est Dominum Christum vulnerari. Si non essem hæc ad mortem, & mortem sepiorem, nunquam pro eorum remedio Dei Filium moveretur. Nobis jam idem faciendum, quod Ninivitis regem suum emulantibus.

Querebatur olim per Isaiam Deus Augiter totâ die nomen meam blasphematur. Quando igitur Rex caeli descensus in terram, non nisi atroces voces & impia verba in se præcierat effundenda, suos secum è celo musicos aulicos adduxit. Hinc illâ in Iobi carmine quæstiones: Vbi eras, quando ponebam fundamenta terræ? indica mihi, si habes intelligentiam. Cum me laudarent astra matutina, & jubilarent omnes filii Dei. Verè Deus in grammeis incunabulis fundamenta terræ novæ composuit: verè tunc omnes filii Dei, Angeli beatissimi jubilarunt.

§. VI. Complura alia, que Christi Domini Natalem adumbrarunt.

Rex Israël Achab (quod Regum facti produnt) mutavit habitum suum, & ingressus est bellum. Christus Rex Israël mutavit habitum, & præsepi, paleis, stibulo, pannis, fame, siti, lacrymis, extremâ paupertate suam divinitatem textit; pro hastâ & gladio scenum & stipulas, pro ferreo thorace pannos, pro scuto habuit præsepe. Ita alienis quidem & hostibus ignotus fuerat, notus tamen suis, à quibus Salvator & Dominus est appellatus. Imò & regem Israël vel ipsi hostes in cruce pendentem nominarunt. Et quantus Rex iste? Rex Adonibzeec jam captivus de seipso dixit: Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus, colligebant sicut mensâ meâ ciborum reliquias. Rex sanè potens sit, qui tot generosos regios canes alat sub mensâ suâ. Sed quid ille ad istum Regem regum & dominatum Dominum, licet in cunis positum? qui pariter de seipso, Meæ sunt, inquit, omnes fera silvarum, jumenta in montibus & boves. Cognovi omnia volatilia caeli, & pulchritudo agri mecum est. Si esuriero, non dicam tibi: meus est enim orbis terræ, & plenitudo ejus. Nihilominus

Feno jacere pertulit, Præsepe non abhorruit, Parvòque lacte pastus est, Per quem nec ales esurit.

Opulentissimus est Rex iste, atque potentissimus, sed bellum sanè è ruentum ingressurus.

Romana bellua Nero Imperator, objecturus Nero Christianos canum dentibus lacerandos, eos prius ferarum pelibus dedit insuendos, ut tantò avidius canum rabies in illos grassaretur: Christus ut invadendi sui audaciam faceret hosti, nostræ mortalitatis sacco sese induit.

Samueli Bethleem ingresso, seniores oppidi occursum prodierunt, dixeruntque: Pacificusne est ingressus tuus? Est, ad, pacificus: ad immolandum Domino veni, san-

Vertical text in the left margin, including references to 'Christus', 'Iona', and other biblical figures.

Large handwritten text in the right margin, likely a commentary or continuation of the text.

ni, sanctificamini, & venite mecum. Ingressu admirabili venit Dei Filius in Bethlehem. Et numquid non idem rogare possumus: Pacificusne est ingressus tuus, o prepotens Deus? an venis ut facias ex orbe isto, quem admodum olim eorum patrem e paradiso, eicias? an venis sine gladio, quem in castra Sennacherib strinxisti? an venis sine sulphure & igne, quem in Sodomam terram effudisti? Et ecce pro Domino respondent interpretes famuli: Pax in terra hominibus bonae voluntatis. Pacificus est omnino hic Dei in orbem ingressus.

Lus. c. 2. v. 14.

4. Re. c. 20. v. 11. Isa. c. 38. v. 8.

Evo regis Ezechiae, sol decem gradibus iter suum relegit, quod Ilias affirmat: Reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat. Sol noster Christus per novem Angelorum ordines ad decimum usque gradum humanae naturae, sua voluntate descendit.

4. Reg. c. 4. v. 32. & seq.

Miserat olim famulum suum Elisaeus, ut mortuum puerum ad vitam revocaret a funere. Sed ille frustra tentavit omnia; nec movit se puer. Tandem ipse Propheta eodem properavit. Et ecce puer mortuus jacebat in lectulo: ingressusque clausit ostium super se, & super puerum; & oravit ad Dominum. Et ascendit & incubuit super puerum; posuitque os suum super os ejus, & oculos suos super oculos ejus; & manus suas super manus ejus, & incurvavit se super eum, & calefacta est caro pueri. Dei Filius miserat cum baculo tabulisque lapideis Moysen, miserat Prophetas alios, miserat reges sanctos, sed nemo erat, qui gentem humanam iam deploratam a morte reduceret ad vitam. Demum & ipse venit, sed contraxit & incurvavit se super mortui corpus, humanis se moribus attemperavit, nostrae se balbutiei accommodavit, humiliavit & exinanivit seipsum, formam servi accipiens, factus obediens usque ad praesepe, usque ad columnam, usque ad crucem, usque ad mortem, usque ad inferos. Et en! revixit humanum genus mortuum. Ita morte filii,empta est vita servi.

Hanc figuram insigne ac copiose de Christo explicat Hieron. Bap. de la Nuz. 17a. Evang. tom. 1. 17a. 3. p. 10. mini pag. 566.

§. II. Cum e Sibylla vaticinium.

Maro eclog. 4. initio.

Incet a Marone luculentum satis Cumae praedictionis testimonium attexere. Ita coecinare vates: Ultima Cumae venit jam carminis aetas; Magnus ab integro saeculorum nascitur ordo. Iam redit, & Virgo, redeunt Saturnia regna; Iam nova progenies caelo demittitur alto, Chora Delum joboles, magnum Iovis incrementum. Aspicite venturo laetentur ut omnia saeclo. Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum Desinet, ac toto surget gens aurea mundo, Casta fave Lucina.

6. Petr. c. 1. v. 19.

1. Pet. c. 1. v. 10.

Agg. c. 2. v. 8. Inter. p. 70. Venient etiam omnia gentium.

Cum Hieronymo Augustino legitur glorificate. Christus est caeli; obviam prodite. Christus in terra; subvehimini: cantate Domino omnis terra. Atque ut hac duo in unum contraham; letentur caeli, & exultet terra propter te. Christus ex Virgine: mulieres virginitatem colite, ut Christi matres sitis. Quis enim, qui a principio est, non adoratur? Quis enim, qui postremus est, non laudatur? Et

Perinde ut Balaami asina, sic homines dicebant vetera; sed quae dicerent, non intelligebant. Nos habemus firmiorem propheticum sermonem. Verè magnus saeculorum ordo natus est; iam nova caelo progenies demissa. Desiit aetas vetustae legis ferrea, cepit aurea. Mutata & restaurata sunt omnia. Quod Paulus aperitissime pronuntians, Proposuit in eo, inquit, in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quae in caeli, & quae in terra sunt, in ipso. Aggae vatis, quem supra laudavimus, neutiquam obscura est praedictio: Et movebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria, dicit Dominus.

Super hac orbis instauratione Gregorius Nazianzenus & mirifice exultans, Christus, inquit, gignitur; gignitur in caelis; obviam prodite. Christus in terra; subvehimini: cantate Domino omnis terra. Atque ut hac duo in unum contraham; letentur caeli, & exultet terra propter te. Christus ex Virgine: mulieres virginitatem colite, ut Christi matres sitis. Quis enim, qui a principio est, non adoratur? Quis enim, qui postremus est, non laudatur? Et

Greg. Na. 17a. 38.

A infra: Clamet Ioannes: Parate viam Domini; ego quaeque dicei huius vim ac potentiam clamabo. Carnis experti incarnatur: Verbum crasse sit, invisibilis carnitur, inaccessibile tangitur, tempore vacans inaccessibile sumit; Dei Filius, hominis filius efficitur. Iesus Christus heri & hodie, idem & in saecula. Unde offendatur, Graeci derideant; heretici lingua pruriginem efficiantur. Tum credent, cum in caelum ascendentem viderint; quod si nec tum quidem, at certe cum in caelo descendente, atque ut iudicem sedentem. Atque tibi tenebras, flagitia, aerumnas mundi recensuit, haec subjungens, Quae quoniam inquit, majus auxilium requirebant, majus etiam acceperunt. Hoc autem erat ipse Dei Filius, ille saeculis antiquior, ille invisibilis, ille incomprehensibilis, ille incorporeus, illud ex principio principium, illud ex lumine lumen, ille fons vitae & immortalitatis, illa archetypi expressio, illud immortuum signillum, illa per omnia similes imago, ille Patris terminus & ratio: ille, inquam, ad imaginem suam se confert, & carnem gerit, & cum intellectuali animi propter animam suam jungitur, ut simile per simile reperget. Verè, quo Apostolus dixit, apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem & saecularia desideria, sobriè & iuste vivamus in hoc saeculo, expectantes beatitudinem, & adventum gloriae magni Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi, qui dedit semetipsum pro nobis, ut mundaret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem honorum operum. Cohortatio potentissima, si aures patulae ac dociles non sint.

CAPVT II.

De tempore Nascentis Christi.

Diximus, quid in lege veteri figurarum, vaticiniorum, adumbrationum, oraculorum, imaginum de Christo Nascenturo praemiserit caelestis Pater, nam ea omnia itaque umbræ secuturi corporis, aut tanquam prodromi Messiae venturi, praecesserunt. Nunc, quod de tempore, quo Christus natus, deque iis quae tempore solent attribui, dicemus.

§. I. De prodigijs Christi natalem antecedentibus & concomitantibus.

Primus Christi adventus est occultus & humilis, quibusdam tamen signis praenuntiatus. Ex quo colligere est, quam futuri sint terribiles secundi adventus nuntii. Numerantur autem Nascentis Servatoris antecedentia & concomitantia prodigia haec. Primum Trans Tiberim Romae tota die fons olei fluxit & tabernaculorum.

II. Engaddi vineae, ut ferunt, nocte illa in Iudaea floruerunt.

III. Romae Templum Pacis, ut aliqui tradunt, ruina subita collapsum. Si Lipomano & Surio credimus, Romani tot viciorum memoriae templum impensis Virbis & orbis educere decreverunt singulari schemate. Sed oracula prius exquisierunt, ad quod aedificanda posset tam excellentis fabricae operosa moles. Responsum est. Donec Virgo pareret. Illi nullis sceleribus ruituram aedem interpretati, aeternum templum appellarunt. At ea ipsa nocte, qua Virgo peperit, haec aeternitatis domus corruit.

IV. Tres soles in unum coeere visi.

V. Virgo in sole puerum gremio gestans ostensa est Augusto a Sibylla, seu, quod verius, a Sibyllinis carminibus, in quibus multum fuisse Augustum, satis constat.

VI. So-

interpretatur. b Aloys. Lipom. tom. 8. Surius. 6. penes anthei si fac. c Anno uno ante imperium Augusti. Sequenti anno, inquit Dio. & ex romulo, visus est sol intra tres circulos fulgere, quorum unum terra, unum ignis circumdabat. d Eronius tom. 1. in Apparatu ad antioch. cles. mihi pag. 21.